

HUOMAUTUKSIA

- ¹ NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistetty täysistunto pidettiin heinäkuun 29 — elokuun 9 pnä 1927. Täysistunto käsitteli kysymykset: kansainvälisestä tilanteesta, taloudellisista ohjeista vuodeksi 1927/28, Keskuskontrollikomitean sekä Työläis- ja talonpoikaisinspektion työstä, puolueen XV edustajakokouksesta, puoluekurin rikkomisesta, johon Zinovjev ja Trotski olivat syyllistyneet. Täysistunnossa elokuun 1 pnä J. V. Stalin piti puheen „Kansainvälinen tilanne ja Neuvostoliiton puolustus“. Elokuun 2 pnä täysistunto valitsi J. V. Stalinin jäseneksi valiokuntaan, joka muodostettiin laatimaan päätöslauselmaa kansainvälisestä tilanteesta. Todettuaan Neuvostoliittoa vastaan valmisteltavan uuden sotilaallisen hyökkäyksen uhkan voimistuneen täysistunto tuomitsi trotskilais-zinovjevilaisen blokin tappiontoivomiskannan ja asetti tehtäväksi lujittaa kaikin keinoin Neuvostoliiton puolustusta. Täysistunto antoi taloudelliset ohjeet vuodeksi 1927/28 ja totesi opposition antautumislinjan täydellisen vararikon talouspolitiikan alalla. Keskuskontrollikomitean sekä Työläis- ja talonpoikaisinspektion työstä tekemässään päätöksessä täysistunto laati ohjelman valtiokoneiston työn edelleen parantamiseksi. Käsiteltäessä G. K. Ordzhonikidzen selostusta puoluekurin rikkomuksista, joihin Zinovjev ja Trotski olivat syyllistyneet, J. V. Stalin piti täysistunnossa elokuun 5 pnä puheen. Elokuun 6 pnä täysistunto valitsi

J. V. Stalinin valiokuntaan, joka muodostettiin laatimaan päätöslauselmaluonnosta G. K. Ordzhonikidzen selostuksen johdosta. Täysistunto paljasti trotskilais-zinovjevilaisen blokin johtajien rikollisen toiminnan ja asetti kysymyksen Trotskin ja Zinovjevin erottamisesta NKP(b):n Keskuskomitean jäsenyydestä. Vasta sen jälkeen opposition johtajat jättivät täysistunnolle elokuun 8 pnä „ilmoituksen“, jossa he kaksinaamaisesti tuomitsivat menettelynsä ja luopuivat ryhmätoiminnasta. Täysistunnossa elokuun 9 pnä J. V. Stalin puhui opposition „ilmoituksen“ johdosta. Täysistunto antoi Trotskille ja Zinovjeville ankaran muistutuksen varoituksineen, velvoitti trotskilais-zinovjevilaisen blokin johtajat laskemaan viipymättä hajalle ryhmäkunnan ja kehoitti kaikkia puolueen järjestöjä ja kaikkia puolueen jäseniä puolustamaan yhtenäisyyttä ja rautaista kuria puolueessa. (NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean täysistunnon päätöslauselmia kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 170—194.) —1.

- ² Tarkoitetaan aseellista vallankaappausta Puolassa, jonka Pilsudski pani toimeen toukokuussa 1926. Vallankaappauksen tuloksena pystytettiin maan fasisoimista suorittaneen Pilsudskin ja hänen koplansa diktatuurikomento. (Pilsudskin vallankaappauksesta kts. J. V. Stalin. Teokset, 8. osa, s. 179—184.) —4.
- ³ Kysymys on Wienin proletariaatin vallankumouksellisesta kapinaliikkeestä heinäkuun 15—18 pnä 1927. Liikkeen puhkeamisen syynä oli se, että Wienin porvarillinen oikeus vapautti syytteestä ryhmän fasisteja, jotka olivat surmanneet muutamia työllisiä. Alkuvoimaisesti puhjennut liike kasvoi kapinaksi katutaisteluineen poliiseja ja sotaväkeä vastaan. Kapina tukahdutettiin Itävallan sosialidemokratian johtajien petturuuden takia. —5.
- ⁴ Tarkoitetaan Itävallan sosialidemokraattisen puolueen „vasemmosto“-sivustaa, joka muodostui vuonna 1916 ja jonka johdossa olivat F. Adler ja O. Bauer. Verhoten toimintaansa vallanku-

- mouksellisilla fraaseilla sosialidemokraattinen „vasemmisto“ esiintyi todellisuudessa työläisten etuja vastaan ja oli sen vuoksi sosialidemokratian kaikkein vaarallisin osa. —5.
- 5 Yleislakko ja kaivostyöläisten lakko Englannissa johtuivat siitä, että liikkeenharjoittajat polkivat työväenluokan elintaso. Vastaukseksi kaivosten omistajain julistamaan työnsulkuun sen johdosta, kun kaivostyöläiset kieltäytyivät suostumasta palkkojen alentamiseen ja työpäivän pidentämiseen, kaivostyöläiset julistivat toukokuun 1 pnä 1926 lakon. Solidarisuuden merkiksi kaivostyöläisiä kohtaan toukokuun 3 pnä alkoi yleislakko, johon otti osaa useita miljoonia järjestyneitä työläisiä teollisuuden ja liikenteen tärkeimmillä aloilla. Toukokuun 12 pnä, työläisten taistelun ollessa kuumimmillaan, Englannin trade unionien Pääneuvoston johtajat kavalsivat lakossa olevat työläiset julistamalla yleislakon päättyneeksi. Mutta kaivostyöläisten taistelu jatkui. Vasta hallituksen ja liikkeenharjoittajain vainotoimenpiteet sekä tukala taloudellinen ahdinkotila pakottivat kaivostyöläiset lopettamaan lakon marraskuussa 1926 ja suostumaan kaivosten omistajain asettamiin ehtoihin. (Englannin yleislakosta kts. J. V. Stalin. Teokset, 8. osa, s. 166—179.) —6.
- 6 Pääneuvosto — Englannin trade unionien kongressin toimeenpaneva elin; valittiin ensi kerran vuonna 1921. —6.
- 7 „Kommunistitsheski Internatsional“ („Kommunistinen Internationale“) — aikakauslehti, Kommunistisen Internationalen Toimeenpanevan Komitean äänenkannattaja. Julkaisu ilmestyi vuoden 1919 toukokuusta vuoden 1943 kesäkuuhun saakka venäjän, ranskan, saksan, englannin y.m. kielillä. Sen julkaiseminen lakkautettiin Kominternin Toimeenpanevan Komitean Puhemiehistön toukokuun 15 pnä 1943 tekemällä päätöksellä Kommunistisen Internationalen hajallelaskemisesta. —8.
- 8 Brandlerilaisuus — oikeisto-opportunistinen suunta Saksan kommunistisessa puolueessa. Se sai nimensä Brandlerista, joka oli vuosina 1922—1923 Saksan kommunistisen puolueen johdossa ja joka asettui johtamaan oikeistolaisen ryhmää. Brandlerilaisten antautumispolitiikka ja heidän yhteistoimin-

- tansa sosialidemokratian huippukerroksen kanssa johtivat Saksan työväenluokan häviöön vuoden 1923 vallankumouksessa. Vuonna 1929 Brandler erotettiin kommunistisen puolueen riveistä puoluevastaisen ryhmätoimintansa takia. —9.
- 9 V. I. Lenin. „Proletariaatin tehtävistä nykyisessä vallankumouksessa“ (kts. Teokset, 3. painos, XX osa, s. 87—90. Suom. „Valitut teokset kahdessa osassa“, II osa, s. 7—9). —15.
- 10 Kiinalaisten työläisten lakko Hongkongissa, joka alkoi kesäkuun 19 p:nä 1925, jatkui 16 kuukautta. Lakolla oli poliittinen luonne ja se oli suunnattu ulkolaisen imperialismin harjoittamaa sortoa vastaan. —16.
- 11 Kuomintang — poliittinen puolue Kiinassa, perustanut Sun Jat-sen vuonna 1912 taistelua varten tasavallan ja maan kansallisen riippumattomuuden puolesta. Kiinan kommunistisen puolueen liittyminen Kuomintangiin (v. 1924) edisti sen muuttamista kansan-vallankumoukselliseksi joukkopuolueeksi. Vuosien 1925—1927 Kiinan vallankumouksen ensimmäisessä kehitysvaiheessa, jolloin se oli yleiskansallisen yhdistetyn rintaman imperialisminvastaista vallankumousta, Kuomintang oli proletariaatin, kaupunkien ja maaseudun pikkuporvariston ja kansallisen suurporvariston osan blokin puolue. Toisessa vaiheessa, agraarivallankumouksen, porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kaudella, sen jälkeen, kun kansallinen porvaristo oli siirtynyt vastavallankumouksen leiriin, Kuomintang, ollen proletariaatin, talonpoikaisten ja kaupunkien pikkuporvariston blokki, toteutti imperialisminvastaista vallankumouksellista politiikkaa. Toisaalta agraarivallankumouksen laajeneminen ja feodaalien painostus Kuomintangiin sekä toisaalta imperialistien painostus, jotka vaativat Kuomintangia tekemään eron kommunisteista, pelästyttivät pikkuporvarillisen intelligenssin (Kuomintangin vasemmistolaiset), joka kääntyi vastavallankumouksen puolelle. Kun alkoi vasemmistokuomintangilaisten loittoneminen vallankumouksesta (kesällä 1927), niin kommunistit erosivat Kuomintangista ja se muuttui vallankumousta vastaan tähdätyn taistelun keskuksiksi. (Kuomintangista kts. J. V. Stalin. Teokset, 9. osa, s. 260—270, 367—376.) —17.

- 12 Kts. J. V. Stalin. Teokset, 8. osa, s. 396, 400. —21.
- 13 Tarkoitetaan vastavallankumouksellista vallankaappausta Kiinassa, jonka oikeistokuomintangilaiset suorittivat Tshangkaishekin johdolla huhtikuun 12 pnä 1927. Vallankaappauksen tuloksena Nankingissa muodostettiin vastavallankumouksellinen hallitus. (Tshangkaishekin vallankaappauksesta kts. J. V. Stalin. Teokset, 9. osa, s. 240—243.) —21.
- 14 V. I. Lenin. „Alkuperäinen teesien luonnos kansallisuus- ja siirtomaakysymyksessä“ (kts. Teokset, 3. painos, XXV osa, s. 285—290. Suom. „Valitut teokset kahdessa osassa“, II osa, s. 700—706). —23.
- 15 Päätöslauselma Kiinan kysymyksestä, jonka Kominternin Toimeenpanevan Komitean VI laajennetun täysistunnon itämaiden valiokunta laati, hyväksyttiin täysistunnossa maaliskuun 13 pnä 1926 (kts. „Kominternin Toimeenpanevan Komitean VI laajennettu täysistunto. Teesit ja päätöslauselmat“. M.—L., 1926, s. 131—136). —23.
- 16 Eräässä kirjoituksessaan vuosien 1925—1927 Kiinan vallankumouksen kehitystä koskevasta kysymyksestä A. Martynov (entinen menshevikki, jonka puolueen XII edustajakokous otti VKP(b):n riveihin) esitti väittämän, että Kiinan vallankumous voi rauhallista tietä muuttua porvarillisdemokraattisesta vallankumouksesta proletaariseksi vallankumoukseksi. Trotskilais-zinovjevilainen neuvostovastainen blokki yritti lykätä vastuun tästä Martynovin virheellisestä väittäämästä Kominternin ja NKP(b):n johdolle. —24.
- 17 Kts. J. V. Stalin. Teokset, 9. osa, s. 387. —32.
- 18 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XX osa, s. 91—93. —33.
- 19 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXI osa, s. 33—38 (suom. V. I. Lenin. „Valitut teokset kahdessa osassa“, II osa, s. 59—65). —37.
- 20 Englantilais-Neuvostoliittolainen eli Englantilais-Venäläinen yhtenäisyyskomitea (Iso-Britannian ja Neuvostoliiton ammattilaisen liikkeen yhdistetty neuvotteleva komitea) muodostettiin Neuvostoliiton Ammattiliittojen Keskusneuvoston aloitteesta englantilais-venäläisessä ammattiliittokonferenssissa, joka

- pidettiin Lontoossa huhtikuun 6—8 pñä 1925. Komiteaan kuului edustajia Neuvostoliiton Ammattiliittojen Keskusneuvostosta ja Englannin trade unionien kongressin Pääneuvostosta. Komitea lakkautti olemassaolonsa vuoden 1927 syksyllä Englannin trade unionien taantumuksellisten johtajain petturimaisen politiikan takia. (Englantilais-Venäläisestä komiteasta kts. J. V. Stalin. Teokset, 8. osa, s. 197—206. 209—220.) —**40.**
- 21** Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXV osa, s. 165—250 (suom. V. I. Lenin. „Valitut teokset kahdessa osassa“, II osa, s. 618—699). —**42.**
- 22** Kts. J. V. Stalin. Teokset, 4. osa, s. 268—269. —**47.**
- 23** Tarkoitetaan niitä terroristisesta, diversio- ja vakoilutoiminnasta tuomittuja 20 valkokaartilais-monarkistia, jotka oli ulkovaltojen tiedustelulaitosten taholta salaa lähetetty Neuvostoliittoon ja jotka ammuttiin Neuvostoliiton OGPU:n kollegion kesäkuun 9 pñä 1927 langettaman tuomion perusteella Ammuttujen joukossa oli entisiä venäläisiä ruhtinaita ja aatelmiehiä, suurtilanherroja, teollisuudenharjoittajia, kauppiaita ja tsaarin armeijan kaartinupseereja. —**50.**
- 24** Curzonin uhkavaatimus — Englannin ulkoasiain ministerin Curzonin toukokuun 8 pñä 1923 lähettämä nootti, jossa uhattiin järjestää uusi interventio Neuvostoliittoa vastaan. —**52.**
- 25** „Sotsialistitsheski Vestnik“ („Sosialistinen Tiedonantaja“) — menshevikki-valkoemigranttien julkaisu; ilmestyi Saksassa helmikuusta 1921 maaliskuuhun 1933, myöhemmin Ranskassa ja Yhdysvalloissa. „Sotsialistitsheski Vestnik“ on taantumuksellisten valkoemigranttien äänitorvi. —**62.**
- 26** „Ruļj“ („Peräsin“) — kadettivalkoemigranttien lehti; ilmestyi Berliinissä marraskuusta 1920 lokakuuhun 1931. —**62.**
- 27** J. V. Stalin. „Idän kansojen yliopiston poliittisista tehtävistä“ (kts. Teokset, 7. osa, s. 140—160). —**76.**
- 28** V. I. Lenin. „Euroopan Yhdysvaltojen tunnuksesta“ (kts. Teokset, 3. painos, XVIII osa, s. 232—233 tai 4. painos, 21. osa, s. 311. Suom. „Valitut teokset kahdessa osassa“, I osa, s. 780—783). —**77.**

- ²⁹ Tarkoitetaan päätöslauselmaa „Kominternin ja VKP(b):n tehtävistä Kominternin Toimeenpanevan Komitean laajennetun täysistunnon yhteydessä“, jonka huhtikuun 27—29 p:nä 1925 koolla ollut VKP(b):n XIV konferenssi hyväksyi (kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 25—31). —78.
- ³⁰ Kysymys on päätöslauselmasta Keskuskomitean toimintaselostuksen johdosta, jonka joulukuun 18—31 p:nä 1925 koolla ollut NKP(b):n XIV edustajakokous hyväksyi (kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 47—53). —78.
- ³¹ Tarkoitetaan päätöslauselmaa „Oppositiblokista NKP(b):ssa“, jonka lokakuun 26 — marraskuun 3 p:nä 1926 koolla ollut NKP(b):n XV konferenssi hyväksyi (kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 148—155). —78.
- ³² Tarkoitetaan päätöslauselmaa Venäjän kysymyksestä, jonka marraskuun 22 — joulukuun 16 p:nä 1926 pidetty Kominternin Toimeenpanevan Komitean VII laajennettu täysistunto hyväksyi (kts. „Kominternin Toimeenpanevan Komitean seitsemännen laajennetun täysistunnon teesit ja päätöslauselmat“. M.—L., 1927, s. 60—70). —78.
- ³³ Puhe on Venäjän kysymyksestä tehdystä päätöslauselmasta, jonka kesäkuun 17 — heinäkuun 8 p:nä 1924 pidetty Kommunistisen Internationalen V kongressi hyväksyi (kts. „Kommunistisen Internationalen V Maailmankongressi. Teesit, päätöslauselmat ja päätökset“. M., 1924, s. 175—186). —82.
- ³⁴ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 391—397 (suom. V. I. Lenin. „Valitut teokset kahdessa osassa“, II osa, s. 918—922). —85.
- ³⁵ „Ossovskilaisuus“ — vastavallankumouksellinen „teoria“, joka yritti perustella trotskilaisen puolueen muodostamista Neu-

- vostoiliitossa. Tämän „teorian“ luoja, trotskilainen Ossovski, erotettiin NK(b):n riveistä elokuussa 1926. —90.
- 86 Tarkoitetaan päätöslauselmaa „Puolueen yhtenäisyydestä“, jonka maaliskuun 8—16 p:nä 1921 koolla ollut VKP(b):n X edustajakokous hyväksyi (kts. „NK(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, I osa, 1941, s. 364—366). —92.
- 87 „Rabotshaja pravda“ ryhmä — maanalainen vastavallankumouksellinen ryhmä; syntyi vuonna 1921. Tämän ryhmän jäsenet erotettiin VKP(b):sta. —99.
- 88 Genovan konferenssi — kansainvälinen taloudellinen konferenssi; pidettiin huhtikuun 10 päivästä toukokuun 19 päivään 1922 Genovassa (Italia). Konferenssiin osallistuivat toisaalta Englanti, Ranska, Italia, Japani ja muita kapitalistisia valtioita ja toisaalta Neuvosto-Venäjä. Konferenssin avajaistilaisuudessa neuvostovaltuuskunta esitti suurisuuntaisen ohjelman Euroopan kuntoonpalauttamiseksi ja esitti yleisen aseistariisumisen luonnoksen. Neuvostovaltuuskunnan ehdotukset hyljättiin. Kapitalististen maiden edustajat esittivät neuvostovaltuuskunnalle sellaisia vaatimuksia, joiden täyttäminen olisi merkinnyt Neuvostomaan muuttamista länsieurooppalaisen pääoman siirtomaaksi (kaikkien sotavelkojen ja ennen sotaa tehtyjen velkojen maksaminen, ulkomaisilta omistajilta kansallistetun omaisuuden palauttaminen heille y.m.). Neuvostovaltuuskunta hylkäsi ulkomaisten kapitalistien vaatimukset. —135.
- 89 Kysymys on reformististen ammattiliittojen kansainvälisestä yhtymästä, joka muodostettiin Amsterdamissa (Hollanti) pidetyssä kongressissa heinäkuussa 1919. Amsterdamin internationale harjoitti reformistista politiikkaa, oli avoimesti yhteistyössä porvariston kanssa, taisteli vallankumouksellista työväenliikettä vastaan ja suhtautui vihamielisesti Neuvostoliittoon. Toisen maailmansodan aikana Amsterdamin internationale tosiasiallisesti lopetti toimintansa; virallisesti se

- likvidoitiin joulukuun 14 pnä 1945, Maailman Ammattiliittojen federation muodostamisen yhteydessä. — **141.**
- 40 Amerikan työfederatio — vuonna 1881 perustettu ammatillinen yhtymä, johon kuuluu osa Amerikan Yhdysvaltojen ammattiliitoista. Federation johtajat ovat amerikkalaisen imperialismin asiamiehiä Yhdysvaltojen ammatillisessa liikkeessä ja tekevät hajoitustyötä maailman työväenliikkeessä. — **141.**
- 41 Heinäkuun 10—21 pnä 1925 Tenneseen valtiossa (Yhdysvalloissa) oli esillä suurta huomiota herättänyt oikeusjuttu. Opettaja John Scopsin, joka oli asetettu syytteeseen Darwinin kehitysoopin opettamisesta korkeakoulussa, amerikkalaiset taantumuspeikot katsoivat syylliseksi valtion lakien rikkomiseen ja tuomitsivat hänet sakkoon. — **145.**
- 42 J. V. Stalin. „Idän kansojen yliopiston poliittisista tehtävistä“ (kts. Teokset, 7. osa, s. 146—147). — **162.**
- 43 J. V. Stalin. „Idän kansojen yliopiston poliittisista tehtävistä“ (kts. Teokset, 7. osa, s. 145—146). — **162.**
- 44 V. I. Lenin. „Sosialistinen vallankumous ja kansakuntien itsemääräämisoikeus“ (kts. Teokset, 3. painos, XIX osa, s. 40 tai 4. painos, 22. osa, s. 135). — **163.**
- 45 NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistetty täysistunto pidettiin lokakuun 21—23 pnä 1927. Täysistunto käsitteli ja vahvisti NKP(b):n Keskuskomitean Politbyroon esittämät teesiluonnokset NKP(b):n XV edustajakokouksen päiväjärjestykseen otettavista kysymyksistä: ohjeista kansantalouden viisivuotissuunnitelman laatimista varten ja työstä maaseudulla; täysistunto vahvisti selostajat, teki päätöksen väittelystä ja päätti julkaista teesit XV edustajakokousta varten puoluekokouksissa ja lehdistössä käsiteltäväksi. Sen hyökkäilyn yhteydessä, jota trotskilais-zinovjevilaisen opposition johtajat kävivät Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean Manifestia vastaan, joka annettiin Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen kymmenvuotispäivän kunniaksi, ja erikoisesti seitsentuntiseen työpäivään siirtymistä koskevaa

kohtaa vastaan, täysistunto käsitteli tämän kysymyksen ja erikoisessa päätöksessään katsoi oikeaksi Keskuskomitean Politbyroon tekemän aloitteen Manifestin julkaisemiseksi sekä itse Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean Manifestin. Täysistunto käsitteli Keskuskontrollikomitean Puhe-
miehistön selostuksen Trotskin ja Zinovjevin ryhmäkuntaisesta toiminnasta NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrolli-
komitean elokuun täysistunnon (1927) jälkeen. Tätä kysy-
mystä käsiteltäessä J. V. Stalin piti täysistunnossa lokakuun
23 p:n puheen „Trotskilainen oppositio ennen ja nyt“. Täysis-
tunto erotti Trotskin ja Zinovjevin Keskuskomitean jäsenyy-
destä heidän harjoittamansa petoksen ja puoluevastaisen
ryhmätaistelun takia sekä päätti esittää puolueen XV edus-
tajakokouksen harkittavaksi kaikki trotskilais-zinovjevilaisen
opposition johtajain harjoittamaa hajoitustoimintaa koskevat
aineistot. (Täysistunnon päätöslauselmia ja päätöksiä kts.
„NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean
täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941,
s. 195—220.) —186.

- 46 V. I. Lenin. „Kirje bolshevikkipuolueen jäsenille“ ja „Kirje
VSDTP:n Keskuskomitealle“ (kts. Teokset, 3. painos, XXI
osa, s. 350—352, 353—356. Suom. „Valitut teokset kahdessa
osassa“, II osa, s. 137—142). —191.
- 47 V. I. Lenin. Toimintaselostus VKP(b):n Keskuskomitean poliit-
tisesta toiminnasta, maaliskuun 8 p:nä 1921 (kts. Teokset,
3. painos, XXVI osa, s. 207—208). —197.
- 48 V. I. Lenin. Loppulausunto VKP(b):n Keskuskomitean toimin-
taselostukseen, maaliskuun 9 p:nä 1921 (kts. Teokset, 3. pai-
nos, XXVI osa, s. 222, 228). —198.
- 49 „Novaja Zhizn“ („Uusi Elämä“) — menshevistinen sanoma-
lehti, ilmestyi Pietarissa vuoden 1917 huhtikuusta lähtien
lakkautettu heinäkuussa 1918. —206.
- 50 Mjasnikovin ryhmä — maanalainen vastavallankumouksellinen
ryhmä, joka nimitti itseään „työläisryhmäksi“. Sen järjestivät
Moskovassa vuonna 1923 VKP(b):sta erotetut G. Mjasnikov

- ynnä muut ja siihen kuului vähäinen ryhmä osanottajia. Ryhmä likvidoitii samana vuonna. —206.
- 51 „Vorwärts“ — sanomalehti, Saksan sosialidemokratian pää-
äänenkannattaja; ilmestyi vuodesta 1876 vuoteen 1933 saakka.
Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen jälkeen
„Vorwärts“ oli eräs neuvostovastaisen propagandan keskuksia. —212.
- 52 Tarkoitetaan Gruusiassa elokuun 28 p:nä 1924 puhjenneita
vastavallankumouksellisia kapinoita, jotka olivat hajallelyö-
tyjen porvarillis-natsionalististen puolueiden rippeiden ja
N. Jordanian menshevistisen emigrantti-„hallituksen“ järjes-
tämää imperialististen valtioiden ja II Internationalen johtajien
käskestä sekä rahallisella avustuksella. Kapinat likvidoitii
seuraavana päivänä, elokuun 29 p:nä, Gruusian työläisten
ja työtätekevän talonpoikaiston aktiivisella avustuk-
sella. —213.
- 53 Tarkoitetaan aseellista hyökkäystä, jonka kiinalainen sotilas-
ja poliisijoukko teki Neuvostoliiton lähetystötaloon Pekin-
gissä (Beipingissä) huhtikuun 6 p:nä 1927. Hyökkäys oli
järjestetty ulkolaisten imperialistien toimeksiannosta tarkoi-
tuksella saada syntymään sotilaallinen selkkaus Kiinan ja
Neuvostoliiton välillä. —216.
- 54 Tarkoitetaan Englannin poliisin tunkeutumista Neuvostoliiton
kauppavaltuustoon ja Arkosiin (Neuvostoliittolainen yhtiö
Englannin kanssa käytävää kauppaa varten) Lontoossa, jonka
Englannin konservatiivinen hallitus pani toimeen toukokuun
12 p:nä 1927. —216.
- 55 Tarkoitetaan sitä neuvostovastaista kamppailua, joka Rans-
kassa oli käynnissä syksyllä 1927. Ranskan hallitus, joka oli
kamppailun yllyttäjä, kannusti kaikenlaista neuvostovastaista
toimintaa, harjoitti Pariisissa olevien Neuvostoliiton virallis-
ten edustajien ja laitosten jahtaamista ja suhtautui myötä-
mielisesti siihen, että Englanti katkaisi diplomaattiset suh-
teensa Neuvostoliittoon. —216.

- 56 Smenavehilaiset — edustivat sitä porvarillista poliittista suuntaa, joka syntyi ulkomailla vuonna 1921 venäläisen valkokaartilais-intelligenssin keskuudessa. Smenavehilaisuuden johdossa oli N. Ustrjalovin, J. Kljutshnikovin y.m. ryhmä, joka julkaisi aikakauslehteä „Smena Veh“ („Tienviittojen Vaihtaminen“). Smenavehilaiset edustivat Neuvosto-Venäjän uuden porvariston ja porvarillisen intelligenssin katsomuksia, jotka uuden talouspolitiikan käytäntöönottamisen yhteydessä toivoivat neuvostojärjestelmän vähitellen rappeutuvan porvarillisen demokratian hengessä. (Smenavehilaisista kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 242—243. Suom. V. I. Lenin. „Valitut teokset kahdessa osassa“, II osa, s. 856—859 ja J. V. Stalin. Teokset, 7. osa, s. 361—363 ja 9. osa, s. 77—82.) —**218.**
- 57 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, VI osa, s. 155—336 tai 4. painos, 7. osa, s. 185—392 (suom. V. I. Lenin. „Valitut teokset kahdessa osassa“, I osa, s. 300—483). —**221.**
- 58 „Vossische Zeitung“ — saksalainen porvarillinen sanomalehti; ilmestyi Berliinissä vuodesta 1704 huhtikuuhun 1934. —**231.**
- 59 Sacco ja Vanzetti — italialaisia työläisiä, jotka olivat muuttaneet emigrantteina Amerikan Yhdysvaltoihin. Sacco ja Vanzetti vangittiin toukokuun 5 pnä 1920 Brocktonissa (Massachusettsin valtio) aivan selvästi valheellisen ilmiannon nojalla, jossa heitä syytettiin ryöstömurhasta, ja vuonna 1921 Amerikan taantumuksellinen tuomioistuin langetti heille kuolemantuomion. Protestiksi tuomiota vastaan pidettiin suuria joukkomielenosoituksia, kokouksia ja lakkoja, joihin otti osaa miljoonia työtätekeviä koko maailmassa. Elokuun 23 pnä 1927 Sacco ja Vanzetti teloitettiin. —**233.**
- 60 Työväen, sotilaiden ja talonpoikain edustajain Neuvostojen Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean dekreetti tsaarin hallituksen ottamien valtiolainojen mitättömiksi julistamisesta hyväksyttiin tammikuun 21 pnä 1918. —**248.**
- 61 Paul Lafargue. „Seuraavana päivänä vallankumouksen jälkeen“ (kts. Teokset, I osa, 1925, s. 329—330, venäjänk. painos). —**259.**

- 62 V. I. Lenin. „Imperialismi kapitalismin korkeimpana asteena“ (kts. Teokset, 3. painos, XIX osa, s. 77 tai 4. painos, 22. osa, s. 182. Suom. „Valitut teokset kahdessa osassa“, I osa, s. 801). —268.
- 63 Moskovan sotilaspiirin VII puoluekonferenssi pidettiin marraskuun 15—17 p:nä 1927. J. V. Stalinin tervehdys luettiin konferenssin aamuistunnossa marraskuun 17 p:nä. —270.
- 64 NKP(b):n Moskovan järjestön XVI läänikonferenssi pidettiin marraskuun 20—28 p:nä 1927. Konferenssi kuuli NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean selostukset, pohti Moskovan läänin taloudellisen rakennustyön perspektiivejä Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen yleissuunnitelman yhteydessä, NKP(b):n Moskovan Komitean ja Moskovan Kontrollikomitean toimintaselostukset, selostuksen työstä maaseudulla sekä muita kysymyksiä. J. V. Stalin puhui konferenssin aamuistunnossa marraskuun 23 p:nä. Päätöslauselmassa NKP(b):n Keskuskomitean selostuksen johdosta konferenssi hyväksyi Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen toiminnan ja sen päätökset trotskilaisesta oppositiosta. Konferenssi valitsi J. V. Stalinin edustajaksi NKP(b):n XV edustajakokoukseen. —271.
- 65 V. I. Lenin. „Elintarvikeverosta“ nimisen kirjasen suunnitelma ja jäsennykset“ (kts. Teokset, 3. painos, XXVI osa, s. 313). —274.
- 66 V. I. Lenin. Selostus VKP(b):n taktiikasta Kommunistisen Internationalen III kongressissa heinäkuun 5 p:nä 1921 (kts. Teokset, 3. painos, XXVI osa, s. 460). —277.
- 67 V. I. Lenin. Puhe VKP(b):n VIII edustajakokouksen avajais-tilaisuudessa maaliskuun 18 p:nä 1919 (kts. Teokset, 3. painos, XXIV osa, s. 114). —277.
- 68 V. I. Lenin. „Vaalit Pietarissa ja 31 menshevikin tekopyhyys“ (kts. Teokset, 3. painos, X osa, s. 303—315 tai 4. painos, 12. osa, s. 17—27). —287.

69 NKP(b):n XV edustajakokous pidettiin Moskovassa joulukuun 2—19 pnä 1927. Edustajakokous käsitteli Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen toimintaselostuksen, Keskustarkastusvaliokunnan, Keskuskontrollikomitean — Työläis- ja talonpoikaisinspektion sekä Kominternin Toimeenpaneavassa Komiteassa olleen NKP(b):n valtuuskunnan toimintaselostukset, ohjeet kansantalouden kehittämisen viisivuotissuunnitelman laatimista varten, selostuksen työstä maaseudulla, edustajakokouksen valitseman valiokunnan selostuksen oppositiota koskevasta kysymyksestä sekä suoritti puolueen keskuselinten vaalit. J. V. Stalin teki joulukuun 3 pnä NKP(b):n Keskuskomitean poliittisen toimintaselostuksen ja joulukuun 7 pnä esitti siihen loppulausunnon. Joulukuun 12 pnä edustajakokous valitsi J. V. Stalinin valiokuntaan, joka muodostettiin laatimaan päätöslauselmaa Kominternin Toimeenpaneavassa Komiteassa olleen NKP(b):n valtuuskunnan työstä tehdyn selostuksen johdosta. Edustajakokous hyväksyi puolueen Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen linjan ja velvoitti sen noudattamaan edelleenkin rauhanpolitiikkaa ja Neuvostoliiton puolustuskuntoisuuden lujittamisen politiikkaa, jatkamaan heikentymättömällä vauhdilla maan sosialistista teollistamista, laajentamaan ja lujittamaan sosialistista sektoria kaupungissa ja maaseudulla sekä pitämään suuntana kapitalististen aineiden likvidoimista kansantaloudessa. Edustajakokous teki päätöksen maatalouden kollektivisoimisen kehittämisestä kaikin keinoin, viitoitti kolhoosien ja neuvostotilojen laajentamisen suunnitelman ja antoi ohjeet, millä keinoin on taisteltava maatalouden kollektivisoinemiseksi. NKP(b):n XV edustajakokous on jäänyt puolueen historiaan kollektivisoimisen edustajakokouksena. Edustajakokous antoi ohjeen Neuvostoliiton kansantalouden ensimmäisen viisivuotissuunnitelman laatimisesta. Oppositiota koskevissa päätöksissään, jotka olivat tähdätyt likvidoimaan trotskilais-zinovjevilaisen blokin, edustajakokous totesi, että puolueen ja opposition väliset erimielisyydet ovat kasvaneet erimielisyyksiksi ohjelmakysymyksissä, että trotskilainen oppositio on astunut neuvostovastaisen taistelun tielle, ja se julisti, että trotskilaiseen oppositioon kuuluminen ja sen katsantokantojen propagoiminen ei sovi yhteen bolshevikkipuolueeseen.

- luen riveissä olemisen kanssa. Edustajakokous hyväksyi NK(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistetyn kokouksen (marraskuu 1927) tekemän päätöksen Trotskin ja Zinovjevin erottamisesta puolueesta ja päätti erottaa puolueesta kaikki trotskilais-zinovjevilaisen blokin aktiiviset toimihenkilöt. (NK(b):n XV edustajakokouksesta kts. „NK(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, suom. 5. painos, s. 322—323. Edustajakokouksen päätöslauselmia ja päätöksiä kts. „NK(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 222—262.) — **289.**
- 70 Tarkoitetaan seuraavia viljakasveja: vehnää, ruista, ohraa, kauraa ja maissia. — **292.**
- 71 J. V. Stalin. Keskuskomitean poliittinen toimintaselostus NK(b):n XIV edustajakokoukselle joulukuun 18 p:nä 1925 (kts. Teokset, 7. osa, s. 275—373). — **294.**
- 72 Tarkoitetaan Amerikan Yhdysvaltojen, Englannin y.m. maiden pankkiirien, teollisuudenharjoittajien ja kauppa-liikemiesten julistusta, joka julkaistiin lokakuussa 1926. Julistuksessa vaadittiin Euroopan valtioiden säätämien tullirajoitusten peruuttamista, ja se oli asiallisesti englantilais-amerikkalaisen finanssipääoman yritys ottaa itselleen hegemonia Euroopassa. — **296.**
- 73 „World's Work“ — aikakauslehti, tulkitse Amerikan Yhdysvaltojen suurporvariston johtavien piirien katsantokantoja; ilmestyi Garden Cityn kaupungissa (New Yorkin valtiossa) vuodesta 1899 vuoteen 1932. — **299.**
- 74 Kolmen vallan meriaseistuksen supistamiskonferenssi pidettiin Genevessä (Sveitsi) kesäkuun 20 ja elokuun 4 päivän välisenä aikana 1927. — **300.**
- 75 Marraskuun 30 p:nä 1927 Genevessä avattiin IV istuntokausi valiokunnassa, jonka Kansainliitto oli muodostanut valmistelemaan edessäollutta aseistariisumiskonferenssia. Neuvostoliiton valtuuskunta esitti valiokunnassa julkilausuman, jossa ehdotettiin yleisen ja täydellisen aseistariisumisohjelman

- toteuttamista. Neuvostoliiton aseistariisumisesitys hyljätettiin. —**300.**
- 76 „Locarnon järjestelmä“ — niiden sopimusten järjestelmä, joita imperialistiset valtiot solmivat Locarnon (Sveitsi) konferenssissa lokakuun 5—16 pnä 1925 Versaillesin rauhansopimuksessa säädetyn sodanjälkeisen järjestyksen varmistamiseksi Euroopassa ja Saksan käyttämiseksi Neuvostoliittoa vastaan. (Locarnon konferenssista kts. J. V. Stalin. Teokset, 7. osa, s. 285, 287—289.) —**301.**
- 77 Tarkoitetaan serbialaisen natsionalistin toimeenpanemaa Itävallan kruununperillisen Frans Ferdinandin murhaa, joka tapahtui Sarajevon kaupungissa (Bosnia) kesäkuun 28 pnä 1914, mikä tapaus oli ulkonaisena aiheena vuosien 1914—1918 imperialistisen maailmansodan sytyttämiseksi. —**303.**
- 78 Laki ammattiliitoista, jonka Englannin vanhoillinen hallitus saattoi voimaan vuonna 1927, edisti lakonrikkuruutta, rajoitti ammattiliittojen harjoittamaa varojen keräämistä poliittisiin tarkoituksiin, kielsi valtionvirkailijoita kuulumasta trade unionien kongressia ja labour-puoluetta kannattaviin ammattiliittoihin. Laki antoi hallitukselle oikeuden julistaa mikä lakko tahansa lainvastaiseksi. —**303.**
- 79 Laki „kansakunnan aseistamisesta“, jonka Ranskan edustajakamari hyväksyi maaliskuussa 1927, oli Ranskan imperialismin sotakoneen uudestijärjestämistä ja uuden sodan valmistelua tarkoittavan yleisen suunnitelman osa. Laki edellytti: maan poliittisen ja taloudellisen elämän militarisoimista, sekä emämaan että siirtomaiden koko väestön mobilisoimista sodan sattuessa, ammattiliittojen ja muiden työväenjärjestöjen militarisoimista, lakko-oikeuden kumoamista, vakinaisen armeijan lisäämistä ja sen käyttämistä Ranskan proletariaatin ja siirtomaiden sorrettujen kansojen vallankumouksellisten esiintymisten tukahduttamiseen. —**303.**
- 80 Neuvostoliiton ystävien Maailmankongressi pidettiin Moskovassa marraskuun 10—12 pnä 1927. Kongressi kutsuttiin koolle niiden ulkomaisten työläisedustajistojen aloitteesta, jotka olivat

saapuneet Neuvostoliittoon Lokakuun Suuren sosialistisen valtakunnan kymmenvuotispäivän juhlallisuuksien yhteydessä. Kongressiin otti osaa 947 edustajaa 43 maasta. Kongressin osanottajat kuuluivat selostuksen Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön tuloksista kymmenen vuoden ajalta ja maailman ensimmäisen proletaarisen valtion puolustamisesta sodan uhkaa vastaan. Kongressin hyväksymä julistus päättyi koko maailman työtätekeville osoitettuun kehoitukseen: „Taistelkaa, suojatkaa ja puolustakaa kaikin voimin ja kaikin keinoin Neuvostoliittoa, työtätekevien synnyinmaata, rauhan suojajamuuria, vapautuksen kehtoa ja sosialismin linnaketta!“. —305.

- 81 V. I. Lenin. „Elintarvikeverosta“ nimisen kirjaseen suunnitelma ja jäsennykset“ (kts. Teokset, 3. painos, XXVI osa, s. 312). —345.
- 82 „Trud“ („Työ“) — päivälehti, Neuvostoliiton Ammattiliittojen Keskusneuvoston äänenkannattaja, ilmestyy Moskovassa vuoden 1921 helmikuun 19 päivästä lähtien. —347.
- 83 V. I. Lenin. Kirje V. M. Molotoville puolueen XI edustajakokoukselle tehtävän poliittisen selostuksen suunnitelmasta (kts. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 207). —348.
- 84 K. Marx. „Louis Bonaparten 18:s Brumairekuuta“ (kts. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1948, s. 215, venäjänk. painos). —355.
- 85 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XIX osa, s. 324—325 ja 4. painos, 23. osa, s. 67 (suom. V. I. Lenin. „Valitut teokset kahdessa osassa“, I osa, s. 892—893). —366.
- 86 V. I. Lenin. Loppulausunto Keskuskomitean toimintaselostukseen VKP(b):n X edustajakokoukselle maaliskuun 9 p:nä 1921 (kts. Teokset, 3. painos, XXVI osa, s. 228). —398.
- 87 „Neue Freie Presse“ — porvarillis-liberaalinen sanomalehti; ilmestyi Wienissä vuodesta 1864 tammikuuhun 1939. —403.
- 88 „New York American“ — amerikkalaisen taantumusmiehen Hearstin omistama lehti; ilmestyi New Yorkissa vuodesta 1882

vuoteen 1937. Viimeisinä ilmestymisvuosinaan lehdellä oli fasis-
mia suosiva suunta. —405.

- 89 „The Daily Worker“ — sanomalehti, Amerikan Yhdysvaltojen
Työväenpuolueen (kommunistisen puolueen) pää-äänenkannat-
taja. Se ilmestyi vuodesta 1922 Chicagossa kerran viikossa
„Worker“ nimisenä, vuodesta 1924 lähtien sitä on julkaistu
„The Daily Worker“ nimisenä päivälehtenä. Vuodesta 1927
lähtien se on ilmestynyt New Yorkissa. —406.